

บทที่ 1

บทนำ

กุ้งทะเลเป็นสัตว์น้ำที่มีค่าทางเศรษฐกิจสูงที่สุด นอกจากถูกใช้บริโภคสดแล้ว ยังถูกใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ เช่น กุ้งแห้ง กุ้งแช่แข็ง กุ้งกระป๋อง เป็นต้น (กรมประมง, กองประมงทะเล, 2531) แม้ว่าสัดส่วนปริมาณผลผลิตกุ้งทะเลจะน้อยกว่าสัตว์ทะเลชนิดอื่นๆ แต่เมื่อคิดเป็นมูลค่าแล้ว สามารถทำรายได้ปีละจำนวนมาก

จากสถิติการประมงทะเล ปริมาณผลผลิตกุ้งทะเลตั้งแต่ปี 2531-2535 เท่ากับ 165,873 204,282 225,692 291,197 และ 301,630 ตัน ตามลำดับ และคิดเป็นมูลค่า 11,528.6 14,705.7 18,007.7 23,633.0 และ 29,585.6 ล้านบาท ตามลำดับ (กรมประมง, 2538) จะพบว่าปริมาณผลผลิตและมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ปริมาณกุ้งทะเลที่ได้จากธรรมชาตินั้นมีแนวโน้มลดลง ซึ่งนับเป็นปัญหาที่สำคัญของการประมงทะเล โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศเพื่อนบ้าน และการทำประมงที่เกินศักยภาพการผลิตโดยเครื่องมือประมงอวนลาก (กะวิ สารณาคมน์กุล, 2531) และจากการจับสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจวัยอ่อนโดยเครื่องมือประมงขนาดเล็ก เช่น อวนรุน เป็นต้น

ปริมาณผลผลิตกุ้งทะเลที่ได้จากเครื่องมือประมงอวนรุนเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2531-2535 เท่ากับ 6,888.4 ตัน โดยเป็นผลผลิตจากฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน เท่ากับ 6,236 และ 652.4 ตัน ตามลำดับ (ตารางที่ 1) ซึ่งกุ้งทะเลขนาดใหญ่ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจที่จับได้ส่วนใหญ่ คือ กุ้งแชบ๊วย มีปริมาณเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2531- 2535 เท่ากับ 267.8 ตัน โดยเป็นผลผลิตจากฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน เท่ากับ 233.4 และ 34.4 ตัน ตามลำดับ ถึงแม้ปริมาณกุ้งแชบ๊วยที่จับได้ทั้งสองฝั่งไม่อาจแสดงแนวโน้มอย่างชัดเจนได้ว่าการลดหรือเพิ่มปริมาณการจับในแต่ละปี แต่ปริมาณเฉลี่ยก็เป็นปริมาณที่ค่อนข้างสูงและกุ้งแชบ๊วยที่จับได้ส่วนใหญ่เป็นกุ้งที่มีขนาดต่ำกว่าวัยเจริญพันธุ์ที่เข้ามาเลี้ยงตัวใกล้ฝั่ง เพราะเรืออวนรุนส่วนใหญ่โดยเฉพาะที่ทำการประมงบริเวณฝั่งอันดามัน มีขนาดความยาวต่ำกว่า 14 เมตร ซึ่งเป็นเรือขนาดเล็กและมีคันรุนยาวไม่มาก จึงไม่สามารถออกไปทำการประมงบริเวณไกลฝั่งได้ ถึงแม้จะมีมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรกุ้งทะเล โดยมีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2515 ห้ามใช้เครื่องมืออวนลาก อวนรุน ฯลฯ ทำการประมงภายในเขต 3,000 เมตร นับจากขอบน้ำตามแนวชายฝั่งขณะทำการประมง และภายในรัศมี 400 เมตร นับออกไปจากอาณาเขตที่ตั้งเครื่องมือประจำที่ทุกชนิดที่ได้รับอนุญาตให้ทำการประมง ก็ยังมีเรืออวนลากและอวนรุนทำการประมงบริเวณชายฝั่งทะเลภายในเขต 3,000 เมตร

อยู่เป็นจำนวนมาก

จังหวัดสตูล เป็นจังหวัดที่มีจำนวนครัวเรือนที่ทำการประมงอวนรุนมากที่สุดทางฝั่งทะเลอันดามัน มีจำนวนเรืออวนรุนที่จดทะเบียนในปี 2535 จำนวน 103 ลำ โดยเป็นเรืออวนรุนขนาดเล็ก (ความยาวเรือ < 14 เมตร) ทั้งหมด (กรมประมง, 2537ข) นอกจากนี้ยังมีเรืออวนรุนที่ไม่ได้จดทะเบียนอีกเป็นจำนวนมาก จึงเป็นที่น่าวิตกว่าถ้ายังมีการทำประมงอวนรุนอยู่ต่อไป ปริมาณกุ้งทะเลโดยเฉพาะกุ้งแชบ๊วยในบริเวณดังกล่าวอาจลดลงหรือสูญพันธุ์ได้ ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับชีววิทยาประมงของกุ้งแชบ๊วยจากการประมงอวนรุนในบริเวณจังหวัดสตูล จึงมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรกุ้งแชบ๊วยในบริเวณดังกล่าว

ตารางที่ 1 ปริมาณผลผลิตกุ้งทะเลและกุ้งแชบ๊วย (ตัน) จากเครื่องมือประมงอวนรุนในบริเวณฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน ตั้งแต่ปี 2531-2535

ปี	ฝั่งอ่าวไทย		ฝั่งอันดามัน	
	กุ้งทะเล	กุ้งแชบ๊วย	กุ้งทะเล	กุ้งแชบ๊วย
2531	3,593	129	315	35
2532	5,674	156	443	17
2533	6,431	345	374	14
2534	7,552	303	1,183	68
2535	7,930	234	947	38
เฉลี่ย	6,236	233.4	652.4	34.4

แหล่งที่มา : กรมประมง (2533, 2534, 2535, 2537ก, 2538)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อทราบแหล่งและฤดูทำการประมงกุ้งแชบ๊วย *Penaeus merguensis* de Man โดยใช้เครื่องมือประมงอวนรุน ในบริเวณชายฝั่งอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
2. เพื่อทราบโครงสร้างขนาดของกุ้งแชบ๊วย ที่ได้จากการประมงด้วยเครื่องมืออวนรุน
3. ศึกษาอัตราการจับของกุ้งแชบ๊วยและสัตว์น้ำเศรษฐกิจชนิดอื่นที่จับได้จากเครื่องมือประมงอวนรุน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถนำความรู้ทางชีววิทยา ค่าพารามิเตอร์การเติบโต และปริมาณผลผลิตของกุ้งแชบ๊วยที่ได้จากการศึกษา ไปใช้ประโยชน์ในงานด้านการประเมินสภาวะทรัพยากร และงานอนุรักษ์กุ้งแชบ๊วย ในบริเวณชายฝั่งอำเภอเมืองจังหวัดสตูล